

El 'sudoku' d'Elena Salgado

- Amb la pujada d'impostos, es prenen diners als automobilistes i fumadors per donar-los als aturats

JOAN TAPIA

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 15.06.09

No ho té fàcil. Rep la pitjor recessió des dels anys 30 i, a més, hereta una mala gestió de la política econòmica. Molts governs es van pensar que la crisi no era tan greu, però Zapatero la va ignorar massa i va dir coses poc sensates. No només durant la campanya electoral. Fa un any va arribar a ser tan imprudent com per afirmar que la seva pitjor taxa d'atur sempre seria millor que la millor del PP. I que Espanya notaria menys la crisi per la sanitat de les seves finances públiques.

Té excuses. Al juliol el Banc Central Europeu encara apujava els tipus perquè pensava que el gran problema era la inflació. I Pedro Solbes semblava no entendre què passava.

Elena Salgado arriba quan fa mesos que arrosseguem una crisi aguda amb una resposta política mediocre. És cert que el pla d'inversions municipals de 8.000 milions d'euros funciona. Amb ajuda estacional, l'atur va baixar en 25.000 persones al maig i els indicis de juny són bons. Però és difícil que sigui poca cosa més que una aspirina per a una economia que destrueix molts llocs de treball per la caiguda de la construcció i els acomiadaments dels treballadors temporals.

La solució a mitjà termini és crear ocupació en sectors de més valor afegit, el famós canvi de model productiu. Però a curt termini fa falta que la demanda interna i l'exportació es reanimin. Per això, l'atur creixerà

fins ben entrat el 2010 i Salgado ha tingut la intel·ligència d'acceptar-ho en el nou quadro macroeconòmic, que recull una caiguda més forta del PIB el 2009 i el 2010.

També funciona relativament l'apuntament, amb ajudes públiques i congelació salarial, del sector de l'automòbil, en crisi arreu del món. A Seat hi ha hagut un pacte per fabricar un Audi, però encara queden incògnites, com la fàbrica Opel de Saragossa. Al final, amb uns quants mesos de retard respecte d'altres països, s'han establert ajudes directes al comprador. ¿Per què aquest retard que ha agreujat l'ensorrament del mercat intern?

És correcta la decisió –ja de Salgado– de reduir la desgravació als nous compradors de pisos a partir del 2011. Per tres motius: incita la compra de vivendes, elimina favors il·lògics al sector immobiliari i apujarà els ingressos de l'Estat quan entri en vigor (consolidació fiscal).

Però no s'ha aconseguit que la banca racioni menys el crèdit. En qualsevol recessió, el crèdit baixa. A sobre, el Fons d'Adquisició d'Actius Financers (FAAF) es va plantejar amb més enrenou que altra cosa i amb tantes precaucions que ha estat ineficaç. Es va dotar amb 30.000 milions, ampliables a 50.000 milions, i s'ha tancat gastant-ne només ¡19.000!

Sort que els crèdits a curt termini del Banc Central Europeu a la banca han pal·liat una mica la falta de liquiditat i que ha funcionat el fons d'aval de 100.000 milions perquè la banca refinanci la seva posició internacional (en què s'ha basat l'alegria creditícia dels últims anys). Ara, s'ha de crear un altre fons per sanejar les entitats tocades, cosa que

constituirà una autèntica prova de foc. No pot tornar a passar que la por política al PP i al sentiment antibancari creï un nou esguerro inútil. No hi haurà recuperació sense sanejament del sistema financer, i Espanya és un dels països que menys l'ha ajudat.

A més a més, les dotacions extraordinàries de l'ICO, tan esbombades per Zapatero, només han funcionat a mitges. El mateix president de l'ICO ha admès que solament s'utilitzaran el 50% dels fons disponibles. Motiu: l'ICO no té xarxa pròpia i la banca és reticent a prendre la seva quota de risc.

I arribem a les mesures de divendres. La primera és un crèdit extraordinari de 20.000 milions (augment del dèficit). I està justificat perquè gairebé 17.000 són per costejar l'augment de l'assegurança d'atur, un potent estabilitzador automàtic. I 1.800 milions compensen les comunitats autònomes per la supressió de l'impost de patrimoni, que pagaven les classes mitjanes.

La segona és admetre que el dèficit públic no pot continuar augmentant (arribarà al 10% aquest any i al 8% el 2010), perquè hi hauria problemes per finançar el deute. Avui la ràtio de deute sobre el PIB és 20 punts inferior a la mitjana europea, i la Gran Bretanya i els Estats Units tindran enguany un dèficit superior. Però, a mitjà termini, el dèficit ha de tornar al 3%. Per això s'apugen els impostos de gasolina i tabac. És encertat, perquè la seva càrrega fiscal és inferior a l'europea i havia de pujar abans del 2012. I la reducció d'aquests consums té uns clars avantatges. Tampoc hi ha contradicció a augmentar la gasolina i ajudar l'automòbil. Alemanya ho fa i té la gasolina més cara.

La tercera és posar un sostre de despesa per al 2010 un 4,5% inferior a la liquidació d'aquest any. Es vol generar confiança en els mercats sobre les finances públiques espanyoles. Són, doncs, mesures en part keynesianes (augment de la despesa social) i ortodoxes (correcció del dèficit).

Però apujar impostos (tot i que siguin els més lògics) és retirar poder de compra, quan seria bo reactivar la demanda. Aquí hi ha una equació difícil. Simplificant, és prendre diners a automobilistes i fumadors per donar-los als aturats. Socialdemocràcia i ortodòxia. La crítica dirà que no s'aborda la reforma del mercat del treball. Cert, però Miguel Boyer, gens sospitós d'esquerranisme, ha dit que en aquest moment de gran augment del nombre de parats el pacte social és prioritari. La ruptura amb els sindicats tindria un sobrecost en conflictivitat que no faria més que agreujaria la crisi.